

A

Staben
SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE 2004-04-07
SOTN 2004-04-27 DNR 106-081/2004

B

C

D

E

Handläggare: Anette Eriksson
Telefon: 508 25 008

Till
Socialtjänstnämnden

Förslag och kompletterande förslag till ny resursfördelningsmodell för
ekonomiskt bistånd - remiss och kompletteringsremiss från kommunstyrelsen
2 bilagor

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden överlämnar som sitt svar på remisserna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
2. Socialtjänstnämnden beslutar om omedelbar justering.

Eddie Friberg

Vera Josefsson

Sammanfattning

Ärendet är ett remissvar på stadsledningskontorets förslag till ny resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd.

Socialtjänstförvaltningen är i princip positiv till den föreslagna fördelningsmodellen. Förvaltningens bedömning är dock att det är möjligt att modellen med sina objektiva variabler inte helt lyckas fånga upp vissa faktorer som påverkar behovet av ekonomiskt bistånd. Detta innebär att det finns en risk för att budgeten för ekonomiskt bistånd de facto kan bli underdimensionerad i de stadsdelar som får påtagligt minskade resurser, vilket kan få oönskade konsekvenser.

För att säkerställa den kommunala likställigheten både vad gäller det ekonomiska biståndet och resurser avsedda för stödjande insatser till enskilda bör införandet noggrant följas upp och det bör finnas ett utrymme för justeringar av budgetfördelningen om det står klart att utfallet blivit orimligt.

Dessutom bör även fördelningsnycklarna för handläggningskostnader och anslaget för arbetsmarknadsåtgärder ses över som ett led i att skapa bättre förutsättningar för ett mer aktivt arbete i hela staden.

Ärendets beredning

Yttrandet har handlagts inom staben för utredning och projekt. Ärendet föreläggs socialtjänstnämnden 2004-04-27.

Bakgrund

Utrednings- och statistikkontoret (USK) har haft i uppdrag att lämna ett förslag till en ny modell för fördelning av resurser för ekonomiskt bistånd till stadsdelsnämnderna.

Nuvarande modell utgår från faktisk förbrukning senaste året och har inte ansetts ge relevanta styr signaler och rätt incitament att arbeta mer aktivt med att minska bidragsberoendet. Den nu föreslagna fördelningsmodellen tar hänsyn till ett antal variabler som enligt erfarenhet och statistiska samband påverkar risken för att personer ska behöva ekonomiskt bistånd.

De krav som ställts på en ny fördelningsmodell är att

1. Den ska mäta sociala behov.
2. Den ska baseras på objektiva variabler som stadsdelsnämnderna inte kan påverka.
3. Den ska vara möjlig att uppdatera, nya data ska således kunna tas fram årligen.
4. Den ska vara tillämplig på alla stadsdelsnämnder.
5. Den ska vara begriplig.
6. Den ska vara accepterad i staden.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2004-02-16 (bil. 1) presenterades USK:s ursprungliga förslag till ny fördelningsmodell. Förslaget sändes ut på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden i slutet av februari. Parallellt hade USK inom ramen för det utsända förslaget i uppdrag att särskilt granska modellens konsekvenser för tre stadsdelsnämnder i söderort. Den gjorda analysen har föranlett vissa kompletteringar av det ursprungliga förslaget vilket presenteras i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2004-03-29 (bil. 2), vilket sänts ut som en kompletteringsremiss.

Den reviderade modellen utgår från att behovet av ekonomiskt bistånd fångas upp av de fyra variablerna: 1. sysselsättning kombinerat med arbetslöshet, 2. inkomst, 3. områdets attraktivitet och 4. utbildningsnivå. Ett införande av modellen kommer att innebära förändringar i stadsdelsnämndernas resurser för ekonomiskt bistånd. Det sker en omfördelning på så sätt att omkring hälften av stadsdelarna får en mindre andel av stadens totala budget än med nuvarande modell och resterande får en större andel. För några stadsdelar blir det påtagliga minskningar i budgeten.

Socialtjänstnämnden har fått förslaget till ny resursfördelningsmodell för yttrande till kommunstyrelsen senast 2004-04-29.

Socialtjänstförvaltningens synpunkter

Socialtjänstförvaltningen välkomnar en ny resursfördelningsmodell som inte grundas på föregående års förbrukning utan bygger på de sociala förutsättningarna i stadsdelarna och där de ingående variablerna i huvudsak är objektiva. Den fördelningsmodell som nu har tagits fram av USK ger sannolikt ett så bra underlag för fördelning av resurserna mellan stadsdelarna utifrån befolkningens behov, som det är möjligt att få fram med objektiva mått.

Eftersom den föreslagna modellen är oprövad, enbart bygger på objektiva variabler samt medför betydande förändringar i flera stadsdelsnämnder, bedöms det dock vara viktigt att staden lyhört följer utvecklingen. Staden bör ha strategier för att kunna justera fördelningen i syfte att rätta till eventuella oväntade eller orimliga konsekvenser för stadsdelsnämnderna.

Ur ett stadsövergripande perspektiv är det viktigt att värna om att enskilda sökande får likvärdiga bedömningar när det gäller rätten till ekonomiskt bistånd och får likvärdiga möjligheter att kunna erbjudas kompletterande insatser oavsett var i staden de bor. Det är alltså viktigt att förebygga att den kommunala likställigheten äventyras på grund av ett eventuellt missvisande utfall av fördelningsmodellen.

När USK:s ursprungliga modellförslag presenterades framförde socialtjänstförvaltningens representant i den referensgrupp som följt arbetet en viss oro med anledning av utfallet. I stort överensstämde utfallet av modellresultatet relativt väl med respektive stadsdels faktiska kostnadsutfall år 2001, dock med undantag för tre stadsdelar där modellvärdet kraftigt understeg den faktiska kostnaden. Då dessa tre stadsdelar (Skarpnäck, Farsta och Vantör) till sin struktur och befolkningssammansättning delvis liknar varandra fanns det anledning att tro att modellen inte helt lyckats fånga upp vissa karaktäristiska faktorer och sociala behov som präglar dessa delar av söderort, faktorer som också genererar bidragsberoende. Dessa stadsdelar kännetecknas bland annat av en betydande problembelastning inom i stort sett alla sociala områden.

USK:s särskilda granskning av modellens konsekvenser har därefter föranlett vissa kompletteringar av det ursprungliga förslaget och resulterat i en justerad modell. Den justerade modellen medför, i jämförelse med det ursprungliga förslaget, något mindre avvikelser mellan modellvärde och faktisk kostnad för de stadsdelar som får markant minskade resurser. De föreslagna övergångsreglerna bidrar också till att mildra konsekvenserna av modellen. Dock kvarstår faktum att några stadsdelsnämnder får betydande resursminskningar när modellen införs.

Utgångspunkten är att modellen på ett rättvisande sätt ska fånga upp de faktorer som genererar risk för behov av ekonomiskt bistånd och att avvikelserna därför kan förklaras av skillnader i arbetssätt, såsom effektivitet, aktivt förhållningssätt, insatser och krav på den enskilde bidragssökanden. Detta kan enligt socialtjänstförvaltningens uppfattning till viss del stämma. Sannolikt utgör det dock inte hela förklaringen och det finns därför en risk att budgeten för ekonomiskt bistånd blir underdimensionerad i vissa stadsdelar och

omotiverat stor i andra. En underdimensionerad budget för det ekonomiska biståndet, dvs. själva bidragsutbetalningarna, innebär att stadsdelarna kan tvingas omfördela medel inom anslag 2. Anslag 2 i budget är avsett för ekonomiskt bistånd, för handläggningskostnader samt för arbetsmarknadsinsatser. Risken är att stadsdelsnämnderna tvingas använda medel som är avsedda för handläggning och arbetsmarknadsinsatser till ofrånkomliga bidragsutbetalningar, vilket i sin tur motverkar utrymmet för grundliga utredningar och aktiva insatser. Man riskerar därmed att hamna i en nedåtgående spiral som kan motverka ett av syftena med att införa en ny fördelningsmodell, nämligen ett mer aktivt arbete i staden för att minska bidragsberoendet.

Redan idag är det stora skillnader när det gäller stadsdelsnämndernas ekonomiska förutsättningar för att bedriva aktiva insatser som ett komplement till bidragsutbetalning. Det skiljer sig när det gäller hur stor andel av anslag 2 respektive stadsdelsnämnd måste reservera för rena bidragsutbetalningar och hur mycket av resurserna i anslag 2 som därefter återstår och är möjliga att använda för handläggning och aktiva insatser. Detta påverkar personaltäthet och olika aktiviteter. Skillnaderna beror enligt socialtjänstförvaltningens bedömning delvis på att nuvarande fördelningsnyckel för handläggningskostnaderna inte i tillräckligt stor omfattning avspeglar de faktiska förhållandena och behoven ute på stadsdelarna.

Olyckligtvis sammanfaller till stor del de stadsdelsnämnder som måste reservera störst andel av sitt anslag 2 för rena bidragsutbetalningar med de stadsdelsnämnder som får störst budgetsänkningar med den nya fördelningsmodellen. I anslutning till införandet av en ny fördelningsmodell för ekonomiskt bistånd bör det därför även göras översyn av fördelningsnyckeln för handläggningskostnader och anslaget för arbetsmarknadsåtgärder.

Sammanfattningsvis är socialtjänstförvaltningen i princip positiv till den föreslagna fördelningsmodellen. Förvaltningens bedömning är dock att det inte är sannolikt att skillnader i arbetsätt utgör hela förklaringen till att vissa stadsdelsnämnder avviker från modellresultatet, utan delvis beror det förmodligen på att modellen med sina objektiva variabler inte helt lyckas fånga upp vissa faktorer som också inverkar på risken för att personer ska behöva ekonomiskt bistånd. Det innebär att det finns en risk för att budgeten för ekonomiskt bistånd de facto kan bli underdimensionerad i vissa stadsdelar.

För att säkerställa den kommunala likställigheten både vad gäller det ekonomiska biståndet och resurser avsedda för stödande insatser till enskilda måste införandet noggrant följas upp och det bör finnas ett utrymme för justeringar av resursfördelningen om det står klart att utfallet blivit orimligt.

Dessutom bör även fördelningsnycklarna för handläggningskostnader och anslaget för arbetsmarknadsåtgärder ses över som ett led i att skapa bättre förutsättningar för ett mer aktivt arbete i hela staden.

Bilagor: 1. Förslag till ny resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd,
Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2004-02-16.

ABCDE

SID 6 (6)

2. Kompletterande förslag till ny resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd, Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2004-03-29.